

Korte Mededeling

Interspecifieke copulatie van *Tyria jacobaeae* en *Atolmis rubricollis* (Lepidoptera: Noctuidae: Arctiinae)

In de nacht van 18 op 19 juni 2013 waren ondergetekenden nachtvlinders aan het vangen in het Beijumerbos bij Groningen. Dit deden we met behulp van een laken- en lampopstelling. Het was een goede nacht met 250 vlinders van 95 soorten. Om ongeveer 03.00 uur zagen we een copulatie van een sint-jacobsvlinder, *Tyria jacobaeae* (Linnaeus), en een zwart beertje, *Atolmis rubricollis* (Linnaeus). Het ging hier om een vrouwtje van de eerste soort en een mannetje van de tweede soort. Deze copulatie duurde enkele minuten. De sint-jacobsvlinder sloeg gedurende de copulatie veelvuldig met de vleugels (figuur 2). Deze twee vlinders zaten stevig aan elkaar vast.

Na de eerste waarneming van deze copulatie volgden spoedig een tweede en een derde copulatie van andere exemplaren. Hierbij waren de sint-jacobsvlinder in alle gevallen de vrouwtjes. In één van de gevallen waren er meer dan twee vlinders bij betrokken; een vrouwtje sint-jacobsvlinder en twee mannetjes van de zwarte beertjes (figuur 2). Ook kwamen er regelmatig andere zwarte beertjes bij het gebeuren kijken. Ook deze toeschouwers deden regelmatig een poging om bij de sint-jacobsvlinder 'aan te koppelen'.

Eerder werden al interspecifieke paringen tussen de sint-jacobsvlinder en een nauwverwante soort, de bonte

beer, *Callimorpha dominula* Linnaeus, gepubliceerd (Clarke et al. 1996). Ook tussen de sint-jacobsvlinder en de kleine beer, *Phragmatobia fuliginosa* (Linnaeus), kunnen interspecifieke paringen plaatsvinden (Wiltshire 1942 in Clarke et al. 1996). Wij konden echter geen vermeldingen vinden van dit gedrag bij sint-jacobsvlinder en zwarte beertje. De soorten behoren tot verschillende genera uit de onderfamilie Arctiinae. Deze genera behoren ook tot verschillende stammen: zwart beertje uit de stam Lithosiini en sint-jacobsvlinder uit de stam Arctiini. Dat is dus niet nauwverwant. Interspecifieke paringen zie je zeker vaker bij nauwverwante soorten uit hetzelfde genus, maar minder vaak tussen soorten uit verschillende genera, laat staan stammen (Clarke et al. 1996, Hillier & Vickers 2011 en referenties in beide artikelen).

Het blijft gissen waarom de mannetjes van zwarte beertjes zich aange trokken voelen tot vrouwtjes van sint-jacobsvlinders. We nemen aan dat er geen geslaagde bevruchtingen hebben plaatsgevonden, maar toch zullen we volgend jaar eens uitkijken naar zwarte sint-jacobsberen.

Literatuur

- Clarke CA, Cronin A, Francke W, Philipp P, Pickett JA, Wadhams LJ & Woodcock CM 1996. Mating attempts between the Scarlet Tiger Moth, *Callimorpha dominula* L., and the Cinnabar Moth, *Tyria jacobaeae* L. (Lepidoptera: Arctiidae), involve a common sex pheromone composition. *Experientia* 52: 636-638.
- Hillier NK & Vickers NJ 2011. Hairpencil volatiles influence interspecific courtship and mating between two related moth species. *Journal of Chemical Ecology* 37: 1127-1136.

Summary

Interspecific copulation of *Tyria jacobaeae* and *Atolmis rubricollis* (Lepidoptera: Noctuidae: Arctiinae)

On June 18th 2013, interspecific copulation between *Tyria jacobaeae* and *Atolmis rubricollis* was observed near Groningen, The Netherlands. It was not an accidental occurrence but was observed on several couples and triplets. In all case, the females were *Tyria jacobaeae*.

Henri Zomer
Framaheerd 107
9737 NK Groningen

Koen van Dijken
Grevingaheerd 114
9737 SP Groningen
koen.van.dijken@gmail.com



1. Copulatie tussen vrouw sint-jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*) en man zwart beertje (*Atolmis rubricollis*). Foto: Koen van Dijken



2. Interspecifieke copulatie tussen sint-jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*) en zwart beertje (*Atolmis rubricollis*) is niet incidenteel. Op de foto zijn twee mannetjes te zien die met het vrouwtje van de sint-jacobsvlinder willen paren. Foto: Koen van Dijken

2. Interspecific copulation of *Tyria jacobaeae* and *Atolmis rubricollis* is not incidental. The picture shows two males *Atolmis rubricollis* that wish to copulate with the female *Tyria jacobaeae*.